

کورده ژنکوژه‌کانی تاراواگه

خه‌تاب ساپیر

له چهند سالی رابردوددا ، ژماره‌ی ئەو پیاووه کوردانه‌ی ژن دهکوژن له هەندەران به‌گشتی و له ئەوروپا به‌تایبەتیی روو لهسەرە. ئەم تاوانه مروئیه گەورەیه سنووره‌کانی رامانی مروقی به‌زاند کاتیک کابرايەکى سەرمەست بەپیاووه‌تیی و شەھامەتی نیزانه‌ووه له شەقامەه‌کانی ئالمانیادا ژنى پیشۇوی خۆی دايە بەر كىردى قارەمانىيەتىي و دواتريش بە ئاگرى پیاوسالارىي بەرچاوى جەرگۈشەكەيانه‌ووه كلکۆي دامرکاندەوە فىتكاىي بەدەرروونى نەخوش و نامووس بەرزىي خۆى دا....

نيازم نەبوو شتى بلیم يان بنووسم لهسەر كوشتنى بەرده‌وامى ژنان كە خەريکە دەبى بەخۇو لهناو تراديسیوئى دواكه‌تووانه‌ی پیاوى كورددا له هەندەران و له كوردستان، بەلام برادرىكى ژاپۇنیي بە ئىمەيلەتكە تەزاندى، ئەو دۆستە ژاپۇنیيە كە خەريکى لېكۆلىنەوەيەكى سیاسىي و مۇرالىي و ياساىيە لهسەر " بەكارھىتىنى چەكى كىمياوىي له كوردستان و رۆلى ياساى نىيەدەولەتىي " نەمتوانى و نەمزانى درۆى چىي بۇ بكم و چۆن وەلامى بدهەمەوە كاتىن تايىتلە ئىمەيلەكەي بەدق نووسىبۇوو "کورده ژنکوژه‌کانی تاراواگه".

ئەم وتارە كورتە هەولىكە بۇ بەراوردىكىنى يەكىك لە رەوهەندە لاسارو چەتۇونەكانى كۆمەلگاكانى رۆزئاوا كە بە لوېنانىيەكان ناسراون و رەنگدانەوەي ئەم ديفاكتويانە بۇ سەر ئىستاۋ داھاتووی رەوهەندى كوردىي. بەراوردىكەش له نىوان لوېنانىيەكانى ئۆستراليا و كورده شەرەفبەرزەكانى تاراواگەدaiيە. ئۆستراليا له رووی سىستەمى سیاسىي و كولتۇوري و شارستانىيەوە بەشىكە لە جىهانى رۆزئاواو بەتايىبەتىيىش لە سىستەمەكانى بريتانياو ئەمېرىكاو كانەداوه نزىكە. بەپىي ئامارەكانى دەزگا پېۋەندارەكانى ئاژاوهو تاوان له ئۆستراليا، رەوهەندى لوېنانىي (ئىسلامىيەكان نەك مەسيحىيەكان) پىشكى شىرىيان بەرەكەۋى لە تاوان و دىزىي و چەتەيى و دەسترىيىي سىكىسىي و ...تاد.

كار گەيشتووه بەشۈيىتكە هەرجى سەرەپش و گەنمپەنگ و ئەو فيگەرانەي لە مروقەكانى رۆزەلەلتى ناوهەراسىدا هەيە بە لوېنانىي دەقەبلىيەرلەن و دەناسىتىرلەن و بە سادەيى و ساكارىي بىزراوتلىن و ئىسکەراتلىن رەوهەندى ئاوهەكىي تاراواگەن لە ناو كۆمەلگايكە كى فەركولتۇور و فەرە نەتەوەي وەك ئۆستراليادا. ئەمە بەرەمەمى يەك سال و دوو سال نىيە لە كەلەكەبۇونى تاوان لهناؤ ئەم رەوهەندەدا، بەلکوو بەدرىيىزايى دەيان سالە تاوان كەلەكە دەكەن.

تاوان و دىزىي و كوشتن و دەسترىيىزى سىكىسىي بەشىوەيەكى بەرچاوا لە ولاتە رۆزئاوايىيەكاندا گەشەي كردوووه، بەلام ئەوەي سەيرەو سەرنجى كۆمەلگە بەلای خۆيدا رادەكىيىتى ئەوەيە، سەرەپاي كەمەي ژماره‌ي پەنابەران و كۆچكەردا زۆر زۆترە لەوەي لهناؤ سەرچەمى كۆمەلگەكەدا هەيە.

راسته بیکاری و ههلاواردنی راسیستی تا راده‌یه‌کی به‌چاو رولی ههیه، به‌لام بوچی موسلمانه‌کان و عهربه لوبنیانیه‌کان زورتر ئه‌م تاوانه قیزهونانه دهکه‌ن؟ به‌کورتی و به پوختی هۆکاره سه‌ره‌کیه‌کان له‌وهدا ده‌ردکه‌ون، ئه‌م مرۆغه نیرانه عاشق به پیاوه‌تی عه‌ره‌بی و کولتوروی ئیسلامی ئاما‌ده نین زبلوزاکه‌که‌ی جیهانی عه‌ره‌بی و ئیسلامی لە‌میشکی خۆیان ده‌رکه‌ن و دهیانه‌وی بس‌هه کۆمەلگایه‌کی رۆژئاوا‌یی و کریستیانیدا بیس‌هه‌پیتن. له دواکه‌تووترين و پیسوپ خلترین دنیای ئیسلامیه‌و هاتعون دهیانه‌وی له رۆژئاوا‌دا به‌بیانووی ئه‌وهی ئایین ئازاده ژنه‌کانیان بچه‌وسینه‌وهو له‌په‌ناوهو به‌دزیبی یاساوه چه‌ندین ژنیش بیتن. دهیانه‌وی فه‌تواتی کوشتنی له‌شفرؤش و ته‌قادنده‌وهی ئه‌وهی خۆیان پیتی ده‌لین قومارخانه‌کان بدنه و له‌ولاشه‌وه پاره‌ی سوشيال بئاخنینه باخه‌لیانه‌وه که زوربه‌ی باجی قومارخانه‌کان! و له‌شفرؤشخانه‌کانه به ده‌برینی پیاوه نه‌فسبه‌رزو موکه‌رم و موعه‌زه‌زه‌کانیان.

خوینه‌ر ئه‌وه بهینیتیه به‌چاوی خۆی، له ههشتاكاني سه‌دهی رابردودا، ئیمه‌ی کورد که هیچ هه‌ستیکی نیشتمانییمان بـ ناسنامه‌ی عیراق و سنوورو جوگرافیای عیراق و ده‌سه‌لاتی سیاسیی عیراق نه‌بوو، به‌لام زوربه‌مان به‌هاتنى میسرییه‌کان بـ عیراق و کوردستان خوشحال نه‌بووین، ره‌نگه له‌باری مورالیی و مرۆبیه‌وه هیشتا کورد به‌چاوی به‌زه‌بی و ریزه‌وه باشت له‌عه‌ره‌بی عیراق سه‌بیری کردبیتن . بیزراویی میسرییه‌کان له‌بهر هه‌ر هویه‌ک بوبیت، له‌بهر ئه‌وه نه‌بووه که ولاته‌که‌ت لی داگیر دهکه‌ن، به‌لکوو له‌بهر ئه‌وه بـو روله‌کانی خه‌لکی عیراق ده‌کران به گه‌رووی چه‌نگداو ئه‌وانیش هه‌مو شوینیکی کارکردنیان قورغکردوو به‌هه‌ر زانفرؤشتني بازووی خۆیان و که‌متازوریش بوبوونه نانخوری جیگر.

هه‌مان نمونه به‌راوردکه‌ین له‌گه‌ل ئه‌و ئیسلامیانه‌ی له رۆژئاوا‌دا بلاپوونه‌ته‌وه، به‌ریشیکی ئالوسکاو گفنه‌وه، به‌ناشیرینترین دیمه‌نه‌وه، له دواکه‌تووترين کونجی دنیاوه هاتعونه و جوانترین شوین و بازاره‌کان ده‌شیوین. له‌باشترين دوخدا له‌شیوه‌یه‌کی ته‌شیله‌ییدا دهیانه‌وی راسانی ئیسلامی بگه‌یه‌نن به‌خورئاوا. ژنه‌کانیشیان، به پوشته‌یی خۆیان ده‌پیچن‌وهو له‌هه‌ندی دوخدا به‌س کونی چاوه‌کانیان به‌دهره‌وه‌یه، سه‌ره‌پای ئه‌وهی فاكته‌ری باشن به‌دهست راسیسته‌کانه‌وه بـ دژایه‌تیکردنی کۆچبه‌ران، ئاخر به‌راستی ده‌بنه و رووژاندنی هه‌ستی راسیستی کاتیک به ریشیکی دریزو حیجانیکی پرپوشه‌وه ده‌چنه شوینه خزمه‌تگوزارییه‌کان، که‌چیی هیشتا له کۆمەلگه لیبرالییه‌کانی رۆژئاوا‌دا چه‌ندین یاسا بـ سه‌ره‌هربی و پاراستنی که‌رامه‌تی مرۆبییان و دژ به‌هه‌لاواردنی ره‌گه‌زیی هه‌یه.

ئه‌م ئیسلامیانه که دهیانه‌وی به دشداشه‌ی عه‌ره‌بی و به‌رگی ئه‌فگانیی و پاکستانییه‌وه دیمه‌نی بازاره‌کانی رۆژئاوا ئالاو والا بکه‌ن، به پاره‌ی سوشيال و کارکردن به‌دزیبیه‌وه (کاری رهش) په‌یامی ئیسلامی بلاوبکه‌ن‌وه، گه‌نجه‌کانیان به‌کولتوروی په‌لامارو ده‌ستدریزی سیکسیی په‌روه‌رد دهکه‌ن، ئاخر چون په‌لاماری ژن و کچی مه‌مک قوت و ناوقد باریک و قژه‌رد نادمن! ئاخر ئه‌وان به‌غه‌زای ده‌زانن ژنی گاور بکه‌ن به‌نیچیری حه‌زه پیاوانه‌کانیان، بـویه کاتیک له‌سیدنی، چوار گه‌نجی

ئیسلامی لوینانی بەشیوھیەکی زۆر درنداھە دەستدریزی سیکسی دەکەنە سەر كچەبرادەرى يەكتىك لەکورپەكان و بە پلانى كورپە خۆيىشى، ئەوساش شىخى ئیسلامىيەكان لە ئۆستراليا بەناوى تاجەدين ئەلھىلالىي بىانوو بۇ ئەم كاره قىزەونەو چەندىن كارى هاوجەشنى تر دەھىنتەوە، گوايىھەن و كچان "خۆيان رووتەدەكەنەوە خۆيان وەك پارچە گۆشتەلەدەخەن بۇ پېشىلەي برسىي" ، بەواتاي بۇ حەزى كورپان بۇيە پەلامار دەدرىن! .

بىھىنە بەرچاۋى خۆت سۆمالىيەك، يەمەننەيەك، هەر بەدبەختىكى ترى كەمدەرامەت لەھەرشۇينىكى تەرەوھەناتووه لەكوردىستان كار دەكەت، هەرچەندە سىستەمى باجدان لەكوردىستان نە"سەر"ى ھەيەو نە"بن" ، بەكوردەواربى بلىتىن بەذىيەوە كاردەكەت كە نابى كار بکات چونكە يارمەتى لەحکومەت وەردەگىرى، هەقدەستى كريتكارانى كوردىستانى زۆر ھىناوەتە خوارەوە هاتووه ئايىنەكى ترو باورپىكى سىاسىي و ئىدەلۆزىيەكى زۆر خراپ بلاو دەكەتەوە، لەولاشۇوە دەسترىزى دەكەتە سەر جوانترىن كچە خويىندىكارى قوتابخانە ناوەندىيە و ئامادەيىھە كان كەتەمەننەيان لەخوارەزىدە سالەوەيە، بەسى چوار كەس دەسترىزى دەكەنە سەرپىي، دىزىي دەكەن، باندى مافيايىي پېكەوە دەننەن و تاد، ئايَا ھەلۇيىستى خەلک چىي دەبىت، بىڭۈمان شار بەدەريان دەكەن. ھەندى لە لوینانىيەكان لە رۆزئاوا زۆر لەوانەش خراپتەر دەكەن بىگە لەكارى تىرۇرۇشدا بەشداربى دەكەن. بەداخەوە وا خەرىكە ھەندى لە كوردى ڙنکۈژو شەرەفپارىزەكانى ئەورۇپاشاھەمان كار دەكەن و تاوان لەسەر تاوان كەلەكەي دەكەن و رۇوى باندە لوینانىيەكان سېپىي دەكەنەوە.

ماوهى چەندىن سالە لە ھەندەران و بەتابىبەتىي لەئەورۇپادا ڙنان و كچانى كورد كەتوونەتە بەر سۆزى چەقۇو رقى پىاومەزىنىي براو مىردو باوکەكانىانەوە، كوشتنى سابات لە ئالمانىا بەدەستى مىردى پېشىووى ، تاوانىكە پېيۈستى بەدواداچۇونى قوول ھەيەو رەھەندەكانى ئەم تاوانەو ھۆكارەكانى پېيۈستىان بەدەيان لىكۆلەنەوەي سوسىيۇلۇجىي و زانستىي و ئاكادىمېي ھەيە.

ئەوە چ شەرەفيكى بچووك و لەپېكراوه ، چ شەرەفيكى هيچۈپووچە كە پىاۋىك دەھىنتە ئەو ئۆخۈنەي لە شەقامەكانى شارستانىيەتىن ولاتى ئەورۇپادا دايىكى متداھەكەي بىداتە بەرچەقۇو و دواترىش بىسۇوتىيەن؟ شەرەف ! كەرامەت! نامووس! و دەيان وشەي بىئابىرۇوی تر كە پىاۋى كورد دەيکاتە بىانوو، خۆى دەكەت بەبرېرس و سەردارو خاوهەن مال و خاوهەن مندال ، بۇ ئەوهى نەبەرىكى كەمويىنەو پى لەقارەمانىيەتىي لە رۆزئاوادا بۇ تەھۋىلى كورد توّمار بکات!

ئىمەي كورد لە كوردىستانى باشدور ژمارەمان سى مىلييون بۇو، نيو مىلييون جاش و بەعسىي و پىاۋگەلى دامودەزگاكانى بەعسمان ھەبۇو ، ئەم نيو مىلييون جاش و بەعسىيە ھەر ھەموويان شەرەفيان لەبەرپىي قەلاجتىرين بەعسىيدا رادەخست و بەسەر پىلاوەكانىاندا دەكەوتىن ، كەچى لەبەرامبەر شەرەفە خىلەكىي و ئايىنېي و كولتوورىيەكەياندا كە لە ئەندامى زاوزىي ڙن و خوشك و دايىكىاندا دەيانبىنېيەوە، ئامادەبۇون لەبەرامبەر خۆيان و دوومىلييون نیوەكەي تردا بۇ ھەر شەرەفلىرىنەوەيەك! قەلاچۇي گەرەكىك بکەن، بەلام ھەموويان شەرەف و نامووس و كەرامەتىان بەرامبەر گەجهەترىن بەعسىي سفر بۇو.

کەم نین ئەو زىرته زەلامانەی لەسەرەدەمی جاشىيەتىيداول لەئەنجامى شەپى خىلەكىيدا لە يەكترييان دەكوشت و بۇنۇلە ئەستانىدەوە دەياندایە پال مەفرەزەو فەوجىكى تر، چەك و تفاقىيان لەخۆيان دەبەست و بە ئەندىشە تۆلەيان لەدەسترىيېڭىكار دەكىردىو، رەوە جاشىك برايەكىان لەھەشتاكاندا بەدەستى تاقمىكى تر كۈزرا، خۆيان ھىتىناو برد تا ئىستايىشى لەگەلدا بىت جورئەتىيان نەكىد تەنانەت رىگەش لەتاقمه جاشەكەي تر بىگرن، بەلام ھەر كە بىستيانوھ خوشكەكەيان ناپاكىي! كەدووه، بەكۈپ بەبرا لەخەودا خنكانىيان و شەرەفلى زىيىو خۆيان پاڭرىدىوھ!

پياوى كورد و شەرەفپارىيەنى كورد تا كەرامەتى مروقىي و شەرەفيان لە ئەندامى زاوزىتى ژن و خوشك و دايىكىاندا بىۋۇنەوە هەرگىز لە ئازادىي و شەرەفلى مروقىي ناگەن و ئازادىي تاكەكەسىي و ئازادىي ڙنىش هەرگىز ناسەلمىن. پياوى كورد تا بە دواكە وتۇوتىن بىرۇباوەرىي ئايىنىي و خىلەكىيەوە خۆى بە خاوهەنى رەھاي ژن بىزانىت و خۆى بەسەردارو خاوهەن مال و خاوهەن قسە بىزانى هەرگىز نەئازادىي بەخۆى دەدا و نە رۆللىكىشى دەبى لەدابىنكردى ئازادىي گشتىيەكان و ئازادىي نەتەوەكەيشىدا.

كوشتنى سابات لە ئەوروپا بەو درېندايەتىيە بىيۆتىيە، نىشانەي جەھلى پياوى كورده، نىشانەي بىيىشەرەفيي پياوى ڙنکۈژى كورده، نىشانەي بىئابرووبىي و بىكەرامەتىي پياوى دواكە وتۇوو كورده. نىشانەي نەبوونى ياساو مافى مروققە لە حومەتى هەرىم و دەزگاكانى يەكىتىي و پارتىيدا. پىر لە چوادە سالە لە كوردىستان ، ڙنکۈژە بىيىشەرەفەكانى پياوى كورد ژن دەكۈن ، ژن دەفرىتىن و دەسترىيېزى دەكەنە سەريان و دەيانخنکىن و دەيانسوتىن، ياساو حومەت و دامۇدمەزگاكانى سۆشىيال ديموکرات و ليبرال ديموکرات و عەشيرەت ديموکراتى كوردىيى هيچيان نەكەدووه، تەنانەت لەئاست هەندى مەلاي تىرۆریستىشدا بىدەنكىيان دەنواندو بىگە ھاوكارىيېشيان دەكىد، كە فەتواي كوشتنى مروققە ئازادىي خواز و ليپرالەكانى كوردىستان و تەقاندەنەوەي سەنتەر و سالۇنەكانى ڙنانىيان تەخشان و پەخشان دەكىد.

ئەم شەپۆلى ژن كوشتن و ژن سووتاندە، درېزكراوهى كولتۇورى خىلەكىي جەھلپەرسىتىي پياوى كوردهو لەكوردىستانەوە گەيشتۇوەتە هەندەران، ئەو رەوە بىسەرەوەبەرەيەي كە لە نەوهەكانى سەددەي رابىدوودا بەلىشاو دەستى بىكىدو دووبارەش بەگەرمىي دەستى بىكىدووەتەوە، لە ئەنجامى بەرەھەمى شەپى نىيۆخۆيى و گەندەللىي و بىبەرنامائىي حومەتى هەرىم و حىزبە كوردىيەكانەوە سەرچاوهى گرتۇوە، تاوانىك لە ئالمانيا بەرامبەر ڙنېكى كورد كراوه، بەرپرسىيارىيەكەي بەس لە ئەستۆي بکۈژەكە نىيە، حومەتى هەرىم و دىۋەخانى وەزارەتكانى و پارتىي و يەكىتىي و دواترىش ھەموو تاكىكى و بىزدان زىندۇوو كورد كە شەپ بۇ ئازادىي دەكات بەرپرسە لە تراژىدييائى ئەم ڙنکۈشتەدا.

دەسەللاتى سىاسيي كورد، بەلەشكىرى سەركەدەي قارەمان و دەبابەخۇرۇ رابىدووباكەوە! بەلام سەرتاپا گەندەل و عەشيرەتچىي و نەخويىندەوارەوە ئومىتى تىپى تەرى نىيە بۇ ئەوهى

هەنگاوی بىنى بۇ لای كەم ھىنانەخوارەوەی رېزھى ئەم تاوانانە چ لە كوردىستان و چ لەناو كوردهكانى تاراوجەدا، بەلام بەراستىي رۆلى رۆشنېيرانى كوردە كە بەھەرشيۋەيەك بۇيان دەكرى لاي كەم رۆل ببىين لە كەمكىرىنەوەي تاوانى ڙنكوشتن و پەرەپىدانى ئاستى ھۆشىيارىي تاكى كورد بەگشتىي و كوردانى تاراوجە بەتابىيەتىي. ئەگەر كارىك، كەمپەينىك نەكرى و لەچواچىۋەي سەركۈنەكىرىن و بەياننامەي نارەزايەتىي نەبرىتە دەر و كۆمەللايەتىي نەكەيتەوە و ئاستى ھۆشىيارىي و رۆشنېيرىي تاكە پەرتەوازە دابىراوهەكانى رەوهەندى كوردىيى لەھەندەران بەئاگا نەھىنرىنەوە لە بەرامبەريشدا سزاي تووندى ڙنكۈژەكانى ناو كوردىستان نەدرى، بەدلەننەيەوە لەماوهەيەكى كورتدا كوردهكانى تاراوجەش تەۋىلەيان وەك تەۋىللى لوبنایيەكان دەناسرى و ميدىيات رۆزئاواش بەزەيى بەكەسدا ناياتەوە.